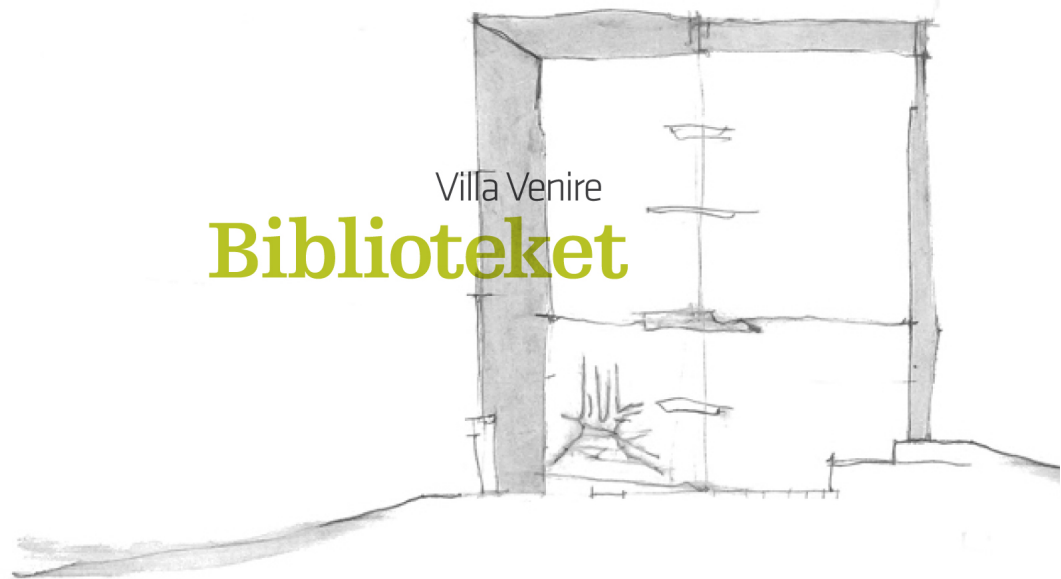


Karriereafklaring

- *En nødvendighed i det moderne arbejdsliv:
Hvor skal vi hen, og hvilke skridt skal tages?*

Af Cecilie Cornett, Villa Venire A/S - marts 2009

Villa Venire
Biblioteket



At undersøge sin tvivl sammen med andre

Karriereafklaringen står for døren, kurset er udbudt, det er tid, og de har meldt sig til kurset. Det er første dag og ...

De står klar. De er kommet ind i entréen og står afventende. Blikket er skarpt, og man forstår, at det her er ikke en tilfældig dag og et tilfældigt kursus. Der er gjort noget ud af påklædningen, og håret sidder, som det skal. Det her er ikke tilfældigt – det er tværtimod afgørende.

De står samlet nu i gangen, som leder ind til kursuslokalet, fordi de er forhindret i at træde direkte ind i lokalet. Vejen er blokeret med sribet afspærringsbånd, som er hængt skødesløst op foran indgangen til lokalet. Hvad skal det nu betyde? En forhindring i netop det afgørende øjeblik, hvor de (efter alt at dømmes) ville træde scenevant ind i rummet, finde sig en plads og afvente dagens program.

Men nu er de forhindret. Blikke rundt på hinanden – synes de andre også, det her er uden for rammerne? Skimtes sårbarhed eller en begyndende irritation?

De bliver budt velkommen af to undervisere, der indleder dagen med en konstatering af, at den karriereafklaring, vi skal være sammen om, for længst er begyndt at tage form, inden vi i dag står her – nu gælder det bare om at kunne genkende den i sine mange former. At blive klogere på hvilke vinkler, idéer, måder og steder, vi sammen skal gribe afklaringen an fra. Der bliver lyttet og nikket. Inden vi træder ind i rummet sammen, bliver der talt om tvivl og om, at noget eller nogen har ledt dem hertil. Fra nu af handler afklaringen om at kunne stille sig i en undersøgende position til det, man allerede gør – også nu: Hvem vil I gerne kunne være i rummet om lidt? Hvad vil I gerne se jer selv gøre noget med? Hvad vil I holde øje med, som fortæller jer, at I er i gang med at lære det, I synes er vigtigt? Hvad vil du huske dig selv på undervejs – så du ikke nødvendigvis gør det, du plejer?

Båndet bliver taget af døren, og de indtager rummet og finder sig en plads. De opdager, at de finder sig en plads.

Så introduceres logbogen. Nu mens tankerne svirrer, og den vanlige sikkerhed er sat en lille smule ud af spillet, får alle en logbog. Den logbog der ikke fungerer som en afskrift af undervisningen, men derimod er hver enkelt deltagers dialoger med sig selv om det, der undersøges og udforskes.

„Begynd logbogen med en sætning om, hvorfor du sidder her nu: Hvad er det, du gerne vil undersøge med dit kursus her?” Og efterhånden bliver logbogen det faste anker: Ud i en øvelse, gense din logbog, oplæg og refleksioner, gense din logbog, ud i en øvelse, gense din logbog, ud i en øvelse, gense din logbog: Hvad er du nu i gang med at undersøge?

Ordet afklaring kalder på svar. Nu. Utålmodigheden ses i glimt gennem dagene, fordi den direkte linje mellem den uafklaring, de fleste kommer med, og det svar, der kaldes på, ikke lader sig vise. Uafklaretheden er svær at stå med, for hvad fortæller den om mig? Og hvordan skal man i det hele taget kunne dele den med andre, når det vidner om usikkerhed eller ligefrem tvivl omkring hvilke karriereveje, jeg skal få øje på? Hvilken

slags professionel er jeg så, når jeg ikke selv er i stand til at udtænke og opsøge de relevante veje og strategier for min egen karriere?

Kadancen er lagt: To dages undervisning, den individuelle coaching og en opfølgingsdag.

Der bliver holdt oplæg om livsfortællinger. Om hvordan de, vi ser os selv gøre, giver os helt bestemte muligheder for at kunne gengive meningsfulde sammenhænge mellem det, vi konkret gør, og de beskrivelser om os selv, det afstedkommer. Det, vi får gjort i løbet af en almindelig arbejdsdag, får faktisk konsekvenser i forhold til, hvem vi tænker og beskriver os selv som, fordi vi fortæller hinanden om det. Og ud af de beskrivelser fremkommer temaer, der også præger vores forståelse af os selv den anden vej: "Jeg arbejder for tiden mest med projektplanlægning, selvom det egentlig mest er formidlingsopgaver og tilrettelæggelse af kursusforløb, jeg er interesseret i. Men jeg er i tvivl om, om det er fordi, min chef ikke synes, jeg er særlig god til formidlingsopgaver, at hun giver mig opgaver i projektplanlægning, eller om hun ikke kender mine ønsker".

Tvivlen som tema bringer forskellige fortællinger frem. Fortællinger om chefen og hendes mangel på indsigt eller lydhørhed omkring medarbejderes behov, fortællinger om at der i organisationen er tradition for, at man skal gøre sig fortjent til de opgaver, man brænder for; fortællinger om at jeg som medarbejder skal overskue min egen kurs og tænke strategisk omkring relationer og opgaver, fordi det gør alle andre også. Mange slags fortællinger lever side om side og har konkrete effekter på, hvad det bliver muligt for medarbejdere og chefer at gøre sammen. En afklarende samtale omkring opgaver mellem chef og medarbejder får et bestemt tilsnit, hvis et tema som tvivl fortælles sammen med idéen om, at alle tænker i strategi for at kunne komme videre i systemet. Samtalen mellem chef og medarbejder bliver således nødt til at indeholde strategiske overvejelser, ligesom det, der sker i samtalen, læses ind i medarbejderens idé om, hvordan chefen også er i gang med at drage strategi ind i samtalen i forhold til sin egen vandring i systemet. Ganske enkelt, fordi begges identitet er til forhandling, når man mødes for at tale om det, der vedrører både chef og medarbejders opgaver og funktioner med hinanden.

Så når vi mødes med vores arbejdskolleger i kantinen, til mødet, i projektplanlægningen, til MUS samtalen har det betydning for, hvordan vi kan tænke om os selv som faglige identiteter. Vi bliver til nogle bestemte faglige, når vi engagerer os med hinanden på arbejdspladsen og i de efterfølgende samtaler, vi har om vores faglighed og arbejde i familien, med veninderne, i fægteklubben etc.

Den opmærksomhed betyder, at vi konstant er med til at skabe vores faglige, professionelle identiteter med de mennesker, vi omgiver os med. Og nu forstår vi sårbarheden. Den sårbarhed der i et glimt viste os sit fjæs i entréen, da deltagernes idé om, hvad det var, vi skulle med hinanden, blev udfordret. Det handler om identitet og sikkerhed og om at få øje på, at den hele tiden er på spil. Vi bærer en flig af hinandens liv i vores hænder, som Løgstrup skriver, og derfor er det, vi gør i faglige sammenhænge, afgørende for hvem vi synes, vi er som professionelle, og hvem andre kan genkende os som.

Og endnu værre er det, at de identiteter, vi kan genkende os selv som, også er noget, vi skal tage ansvar for. Sådan. Derfor er tilmeldingen til karriereafklaringskurset også et

signal om, at jeg som deltager er i stand til at tage hånd om og ansvar for udvikling af min egen faglige identitet.

Hele tiden dette jeg, der blander sig og gør det hele så vanskeligt og vedkommende på en gang. At stå i centrum for dit og dat og også sin egen karriere.

Og det er vigtigt, at netop den bestræbelse bliver genkendt af den organisation, jeg kommer fra, min chef, mine medkursister og underviserne. Vi skal se, at de står klar. Klar til at tage ansvar for udvikling af en egen faglig identitet. Derfor møder vi kommentarer på førstedagen som: "Jeg har ikke lært noget nyt og håber kun, at den individuelle coaching kan give mig det, jeg kommer efter". Et signal omkring villigheden til at give os, som undervisere og medkursister, muligheden for at aflæse målrettethed i forhold til at opnå afklaring, overblik, sammenhæng, mening og identitet.

Efter to fælles dage falder den individuelle coaching ind med rum, der er fulde af intensitet, tvivl, mening og for nogles vedkommende også tårer. Uforståeligheder og frustrationer. Om det at se sig selv være havnet i et prestigefyldt job og egentlig aldrig selv at have fundet sig til rette der. Er det forkert eller utaknemmeligt? Og hvorfor falder jeg bare ikke rigtigt til ro med det?

Vi tror, at svaret er anerkendelse, og at svaret er løsningen. I mødet med coachen og ekspertten på karriereafklaring. Hvad er svaret? Hvad hedder det, jeg oplever som et dilemma eller en grundlæggende uafklarethed?

Svaret findes ikke. Og det er lige netop pointen. At søge svaret er svaret. Ikke at finde det.

Ingen kender vejen, men vi antager alle sammen, at den er lige a til b, b til c ...

Så når vi taler og tænker i afklaring som vejen til den indsigt eller afklarethed, så bliver den professionelle opgave at kunne skabe et rum for udskiftning, undersøgelse eller simpelthen anerkendelse af de præmisser, deltagerne kommer til os med. Vi skal ruske den grundlæggende forståelse af, hvordan og fra hvilket sted sagen skal gribes an.

Og det stærkeste våben i den kamp er anerkendelse. Ganske simpelt. At forstå og give udtryk for, hvorfor det giver mening at gribe afklaringen an fra netop det sted, hvor deltageren står fast i sit udgangspunkt. At vi ser, hvor de står, giver dem mulighed for at kunne gribe nye udgangspunkter for at se situationen fra andre vinkler og dermed på nye præmisser.

At anerkende det sted, deltagerne står, er dermed en dans med en grundlæggende tro på tvivlen. Vi véd, at tvivlen er tilpas, at den er nødvendig, fordi tvivlen er den egentlige ledsager, når vi skal løfte vores ansvarlighed i forhold til udvikling af faglig identitet. Det er tvivlen, vi skal elske. Den tvivl der bringes os de søvnløse nætter og udfordrer det, vi tror, vi ved. Den tvivl der kommer på tværs, og som gør det svært at se den klaring, vi så gerne ville se, og som fortæller os om, hvordan det er vigtigt, at vi gør noget med vores faglige identiteter hver eneste dag. Vi pukler og sveder. Og det kræver anerkendelse af, at tvivlen er det varemærke, der husker os på, at vi skal genkende eller skelne den lige eller krøllede linje mellem vores grundlæggende værdier; det, vi hver især står på, og det vi gør i løbet af vores dag på jobbet. Vi skal kunne få øje på det og kunne se de bevægelser,

vi foretager os – de stræk det kræver af os i forhold til at udfordre, udleve og gå efter at få øje på vores værdier.

Derfor logbogen. At få øje på hvordan tvivlen hele tiden er med os, og når vi genser den, kan vi se, hvilke bevægelser den bringer os i. Tvivlen er ikke et udtryk for det egentlige, der ligger bag den. Næh. Den er det, vi gør, når vi er i gang med at tage hånd om vores liv som professionelle og faglige identiteter. Vi er netop i gang med at udforske eller udfordre og se os selv i tvivlen. Vi bliver til i tvivlen. At se afstanden mellem det, vi er i gang med at gøre, og de sammenhænge eller forskelligheder, der fødes i samme nu, gør tvivl til et værdigt svar.

Logbogen: sidste opgave. "Se ned over alle de sætninger du har skrevet – hvilke bevægelser vidner det om? Hvad siger det om dig lige nu?".

Karriereafklaring er derfor ikke kun et kursus i afklaring. Det handler om liv og død – faglighed og værdier når de kommer på tværs af hinanden eller netop står på skrå, så det bliver umuligt selv at skelne dem. Og her kræver det mod at turde sige ja til karriereafklaring, fordi det i én og samme bevægelse er et skridt hen imod en moderne disciplinering af individet (Rose, Foucault) og samtidig er et valg, der handler om at kunne stå i tvivlen indenfor den underkastelse. Med andre ord har vi brug for sådan en slags overskrift som: "Karriereafklaring", fordi den forærer os muligheden for at gøre vores tvivl relevant. De er så at sige hinandens forudsætninger. De skaber et paradoks med hinanden, fordi de udgør hinandens forudsætninger. Når jeg har sagt ja til overskriften, Karriereafklaring, er det muligt at se på mig selv som en ansvarlig og lærende professionel, hvorfra jeg kan se tvivlen i øjenhøjde. Herfra bliver det nemlig muligt at forstå, på hvilke måder tvivlen opfordrer mig til at blive tydelig i mine valg som faglig.

At komme hertil kræver, udover modet, også mødet med anerkendelse. At kunne træde ind i relationer, der anerkender og hædrer, at vi som individer i tiden er del af mangfoldige magtfelter (Foucault), og at vi som professionelle kan befinde os i dem. At se hvordan vi dagligt tager valg ind i en forpligtelse på mangfoldighed og de mange versioner af os selv og vores faglige identiteter, der fra et øjeblik til et andet sættes i spil. Derfor tvivlen eller uafklaretheden. Fordi de vækker behovet for afklaring, og fordi vi så igen og igen hiver hinanden i ærmet og søger en afklaring, der ikke handler om svar men om at finde en platform, hvorfra det er muligt at spørge: Hvorfor? Hvordan kan jeg nu forstå det her?

Og derfor kan man selvfølgelig ikke bare overse det jeg, der hele tiden blander sig. For det her er der krudt i. Det er vigtigt og handler om, hvordan vi slipper ærefuldt og meningsfuldt gennem vores faglige praksisser; det handler om, at vi vil noget med det, vi får gjort med hinanden på arbejdspladsen - noget der er mening i.

At beskrive sig selv og sin faglighed er derfor nærmere at betragte som en undersøgelse i sig selv. Per se.

Sådan noget der foregår mellem linjerne, og som man nærmest hvisker sine nærmeste betroede i ørene. For hvad ville der ske, hvis nogen opdagede, at vi kan blive i tvivl – hvad bliver vi så til for nogle?

Derfor er det vigtigt at gøre det sammen. For netop at byde fjenden trods. Den præstations-, ensomheds-, inkompetence-, uansvarligheds- og individualiseringsfjende, der ellers er villig til at overtage hvad som helst. Vi bliver nødt til at gøre det sammen og samle et helt igennem kompetent hold af medarbejdere, der kan sige ja til karriereafklaring. Ja til de udfordringer, der præger det moderne arbejdsliv, og ja til at gøre noget med dem, der fungerer. Og vi vil vove den påstand herfra, at det er derfor, det kursus har effekt. Det er fordi, at vi gør det sammen med hinanden i en fælles bestræbelse på at kunne blive klogere og klarere i det, der hele tiden udfordrer os ved at være faglige identiteter.

Logbogen får derfor også en dobbelt funktion. Den bliver det ene øje, der holder øje med mine bevægelser samtidig med, at jeg kan se de andres. Og dermed en kontekstualisering af hvordan jeg kan forstå mine bevægelser i relation til det, der er aktuelt for dem, jeg følges med – en åbning der, med anerkendelsen af de mange måder at være i tvivl på, skaber nysgerrighed. En anledning til at hive min makker i ærmet og spørge: Hvorfor? Hvordan forstår du det?

Så ligeså meget som tvivlen også kan forstås som det moderne arbejdslivs kors, kan den tages op som en relevant måde at gøre noget på, der skaber fælleshed og mening, så vi endnu en gang får mulighed for at tage et skridt i en retning, der lige nu giver god mening og skaber sammenhæng med vores fortællinger og værdier.